

Gården

Efterårsnummer

2019

Nr. 88

Da der i 1964 blev arbejdet med kloakering og efterfølgende vejarbejde i Øster Hornum, læssede vognmand Erik Becks chauffør et læs sten af på en lidt alternativ måde. Om last-bilen nogensinde blev helt sig selv igen, forlyder der intet om.

Nye Tidender om gamle Emner

Medlemsblad for "Lokalhistorisk Arkiv for den tidligere Støvring Kommune", der dækker Veggerby, Øster Hornum, Sønderup, Suldrup, Aarestrup, Gravlev, Sørup og Buderup Sogne.

Arkivet passer på historien.

Arkivet er beliggende på Øster Hornum Skole/Børneunivers.

Indhold

Indholdsfortegnelse og meddelelser	side 2
Det store posttyveri ved Suldrup	side 3
Sørup Brugs – et stille virksomt liv på jord	side 5
Bispevisits i Aarestrup og Torsted	side 14
Jernbanegade i svundne tider	side 15
Støvring Telefoncentral fejrede 25-års jubilæum 1929	side 16
Høns på Buderupholm Kirkegård	side 19
Bente Frendrup Nielson – en opvækst med musik	side 20
Kaptajn Bluhme og hans kusk Morten Skovfoged	side 24
Kort om Hans Emil Bluhme – fra de gamle leksika	side 25
Alfred Alstrup og hustru Helga i Oberammergau 1930	side 26
Pastor Plesners landauer klar til dagens kørsel	side 27
Forening og Arkiv	side 28

Generalforsamling

”Lokalhistorisk Forening for den tidligere Støvring Kommune” afholdt 12. marts generalforsamling, hvor godt og vel 30 af foreningens medlemmer var mødt frem. I sin beretning kom formand Niels Nørgaard Nielsen rundt om mange sider af Arkivets virke. Først og fremmest den afsluttede registrering af billeder og arkivalier på Arkiv.dk. Omtalt blev også de forskellige former for formidling af lokalhistorisk viden, Arkivet har stået for i årets løb.

Der var genvalg til bestyrelsen; som ny suppleant blev valgt Lisbeth Abildgaard, idet Jørgen Rasmussen ikke ønskede genvalg. Formanden takkede Jørgen Rasmussen for godt arbejde i bestyrelsen i en årrække. Efter generalforsamlingen, kaffen og det bløde brød fortalte museumsdirektør Lars Christian Nørbach, Nordjyllands Historiske Museum, bredt om museets virke. Særlig omtale fik museets arkæologiske afdeling og de mange fund, der er gjort i området. Afslutningsvis blev der grundigt orienteret om planerne for Regan Vest, der nu er kommet under museets vinger og forventes åbnet for publikum i 2021.

Et fyldigt referat af generalforsamlingen kan læses på Arkivets hjemmeside under fanebladet ”Foreningsmeddelelser”.

Billeder fra Hanen – for medlemmer med medlems-login

Billeder fra dette nummer af Hanen og numre tilbage til foråret 2013 kan ses under fanebladet ”Hanens billeder”.

Gamle Haner

Langt de fleste numre af Hanen kan købes på Arkivet for 50 kr. pr. stk. Medlemmer med medlems-login kan finde samtlige numre under fanebladet ”Haner, for medlemmer”.

Arkiv.dk

Alle vores papirarkivalier er nu registreret på Arkiv.dk. Det er således muligt at finde frem til, hvad Arkivet rummer. Dog mangler vi stadig at få styr på en del hidtil ikke-registreret materiale. Selve arkivalierne må man dog stadig selv komme og studere på Arkivet. Der er hidtil registreret ca. 15.500 fotografier og i omegnen af 1150 arkiv-fonde, hvilket vil sige samlinger af sammenhængende papirarkivalier.

Det store posttyveri ved Suldrup

Redigeret af Niels Nørgaard Nielsen på baggrund af samtidige avisartikler

Torsdag den 20. december 1956 om aftenen kørte vognmand Jens Ingvarlsen fra Støvring sin sædvanlige rute fra Aars, over Haverslev, Sønderup og Suldrup til Støvring med den postførende rutebil. Den rute kendte han ud og ind, for han havde kørt den siden 1949.

Suldrups postbude foran Suldrup Posthus, der i 1956 havde adresse på hvad der dengang hed Himmerlandsgade, nu Hjedsbækvej 351

Ved 18-tiden fik han på postekspeditionen i Suldrup som sædvanligt udleveret en lædermappe, der indeholdt værdipapirer og kontanter. Han lagde den ud i bilens bagende, hvortil der er adgang gennem en reservedør i bilens venstre side. Her gjorde han den fast på den normerede måde, nemlig ved at sætte en jernkæde gennem mappens læderhåndtag og låse kæden med en hængelås.

Umiddelbart før vognmand Ingvarlsen skulle køre fra Suldrup kom der, efter hvad han senere har forklaret kriminalpolitiet i Nibe, en

ung mand hen til ham og bad ham holde ved "den anden gård på venstre hånd efter Sekshøjeskoven", fordi man der gerne ville have en pakke med til Støvring. "Det skal jeg nok, det er hos Anton Henriksen", svarede Ingvarlsen den unge mand. Den unge mand svarede ikke noget særligt, men skyndte sig at gå. Ingvarlsen lagde mærke til, at manden var iført sort motor-tøj, hvid styrthjelm, sorte motorbriller, og at han var af almindelig højde og kraftig.

Så kørte Ingvarlsen til Anton Henriksens gård, og her gik han ind og sagde til fru Henriksen: "Skynd jer at komme med den pakke, for jeg har travlt. Jeg er en halv time forsinket". Fru Henriksen var meget forbavset. Hun erklærede, at hun ikke kendte noget til nogen pakke, men at hun for en sikkerheds skyld ville spørge sin mand, der var ude i stalden for at malke. Han anede heller ikke noget om nogen pakke, og vognmand Ingvarlsen løb derefter tilbage til rutebilen og fortsatte mod Støvring. Hele opholdet på gården varede fire-fem minutter. Videre har han forklaret politiet, at han først ved en opbremsning i Støvring opdagede, at bilens reservedør ikke var lukket, men at han ikke skænkede det nogen opmærksomhed, før han holdt på Støvring Station og skulle bære posten ind på posthuset. Da så han, at lædermappen manglede. Hanken lå på gulvet i rutebilen, og det kunne ses, at den var skåret over med en skarp kniv.

Der blev straks slået alarm til kriminalpolitiet i Nibe, der fik assistance fra Aalborg af tre politifolk med hunde og fra politiets tekniske afdeling. En nøje undersøgelse omkring Anton Henriksens gård gav det resultat, at politihunden "Boy", tilhørende overbetjent Laurids Christensen, Aalborg, fandt den stjålne lædermappe. Dens bund var skåret op, men alle værdipapirerne var i mappen. Derimod var den tomt for penge. Et kvarter senere fandt en anden af politihundene den kniv, der var anvendt til at skære mappen op med. En stor lommekniv, der ligesom mappen lå på en mark umiddelbart op mod vejen. Begge dele blev sendt til nærmere undersøgelse hos politiets tekniske afdeling i Aalborg.

Her er det rutebilen fra Skørping til Aars, der netop er ankommet til Suldrup en gang i 1950'erne

I rutebilen var på turen tre passagerer. Ingen af dem havde lagt mærke til noget usædvanligt i de fire-fem minutter, rutebilen holdt udenfor Anton Henriksens gård. Heller ingen af dem havde lagt mærke til den motorcyklist, som i Suldrup anmodede Ingvarsdens om at standse ud for Anton Henriksens gård. Derimod mener et par andre mennesker, som politiet har talt med, at have set skæret fra en motorcykels lygte.

Hvor mange penge, der var i posttasken, ønskede postvæsenet ikke at oplyse. Derimod så man gerne

fremhævet, at der blandt pengene var tre femhundredekronesedler. Senere kom det frem, at der havde været ikke mindre end omkring 10.000 kroner i lædermappen.

Der havde en gang tidligere været tyveri fra Ingvarsdens rutebil. Det var 3. december 1955, hvor han havde lagt sin taske med penge ind under førersædet, mens han gik ind på postkontoret i Støvring med posten fra bilen. Da han kom tilbage, var tasken forsvundet. Den indeholdt fire til fem hundrede kroner, men da den kort efter blev fundet, var der kun 2 kroner og 86 øre tilbage i den.

Politiet satte et stort apparat i gang for at opklare tyveriet, men efter nogle dage kunne det oplyses, at trods en mængde afhøringer af folk på egnen, var kriminalpolitiet endnu ikke kommet på sporet af posttyven fra Suldrup eller de 10.000 kroner. Politiet måtte erkende, at de næsten var på bar bund, men de sparsomme oplysninger, man trods alt havde, pegede mod, at det dristige tyveri var udført af en mand, der var stedkendt og godt inde i lokale forhold. Posttasken, der blev skåret op, og kniven, der blev brugt dertil, var sendt til København til nærmere undersøgelse, men der var ikke fremkommet noget resultat ud af undersøgelsen for fingeraftryk på nogen af delene. Kriminaloverbetjent O. Harritsø Jørgensen og kriminalbetjent Andreas Nielsen, Nibe, arbejdede hele lørdagen med afhøringer af folk, som muligvis kunne give nye oplysninger, men uden synderligt resultat. Der var med andre ord ikke fremkommet noget, der kunne føre til opklaring af tyveriet. Kriminalpolitiet bestræbte sig især på at få oplysninger om den motorcyklist, som ifølge vognmand Jens Ingvarsdens kom til vognen lige før starten i Suldrup og bad ham standse ved gårdejer Anton Henriksens ejendom. "Motorcyklisten er stadig et dunkelt, men meget interessant punkt i sagen", udtalte politimester E. Landau, Nibe, "men desværre er hans signalement meget almindeligt – sort motortøj, hvid styrt-hjelm, sorte motorbriller, så adskillige motorcyklister kan passe til det".

Selv om kriminalpolitiet regnede med, at kun en stedkendt har været i stand til at udtænke og gennemføre tyveriet, var man forberedt på, at gerningsmanden nu kunne være langt borte fra egnen. "Det er muligt, at tyveriet er udført af en stedkendt ung mand, der på sin motorcykel er kommet på et kort besøg på sin egn og straks efter er kørt tilbage til, hvor han nu bor", udtalte politimester Landau.

En del af undersøgelserne har kriminalpolitiet i Nibe udført i samarbejde med kriminalpolitiet og teknisk afdeling i Aalborg. Dette samarbejde havde fungeret så godt, at det trods det store arbejde ikke blev overvejet at hente forstærkning hos rigspolitiets rejseafdeling.

Vognmand Jens Ingvarsens rutebil har nok været af nogenlunde samme type som Haverslev-Støvring-Aalborg-bilen

Posttyverier var i 1950'erne ikke noget ukendt fænomen. En tilståelse af ikke mindre end tolv posttyverier med ikke mindre end 150.000 kroner i udbytte førte til genoptagelse af en række uopklarede sager, heriblandt et fra Pandrup i februar 1955 med et udbytte på 11.000 kroner og et fra en postbil ved postkontoret i Bonnesensgade i Aalborg i 1951. Blandt tilståelserne var ikke tyveriet fra rutebilen ved Suldrup, og intet kunne forbinde Suldrupsagen med de andre. Sagen endte trods stort udredningsarbejde uden opklaring. Det skal nævnes, at i folkemunde blev en stedkendt person nævnt, men der var ingen beviser.

De mange tyverier fik spørgsmålet om sikkerheden ved transport af de store pengesummer til at blusse op. Det fik en journalist til at spørge overpostmesteren i Aalborg: ”Er det sikkerheden, der er mangelfuld?”

Hertil svarede overpostmesteren: ”Nej, for man kan også gøre sikkerheden så 100 %, at man hæmmer postbesørgelsen, og det kan jo ikke være meningen”.

Sørup Brugs – et stille virksomt liv på jord

Skrevet af Niels Nørgaard Nielsen ud fra de arkivalier Arkivet har om Sørup Brugsforening

Den første levedygtige brugsforening i Danmark var Thisted Arbejderforening, som efter engelsk forbillede blev etableret i 1866 på initiativ af præsten Hans Christian Sonne. I den følgende tid blev der oprettet brugsforeninger rundt om i landet. Her på egnen blev Støvring Brugsforening oprettet 1888, Øster Hornum og Bradsted (senere Kirketerp) i 1889, Sønderup i 1890 og brugsforeningerne i Suldrup og Aarestrup 1899. Senere blev der oprettet Brugs i Guldbæk 1916 og Hjedsbæk i 1927. Denne artikel handler om Sørup Brugs, oprettet 1906 – ikke fordi den på nogen måde stikker ud i forhold til så mange andre, men fortællingen om dens forholdsvis korte liv er en glimrende illustration af forholdene for en ganske almindelig brugs og det liv og den tid, den fungerede i.

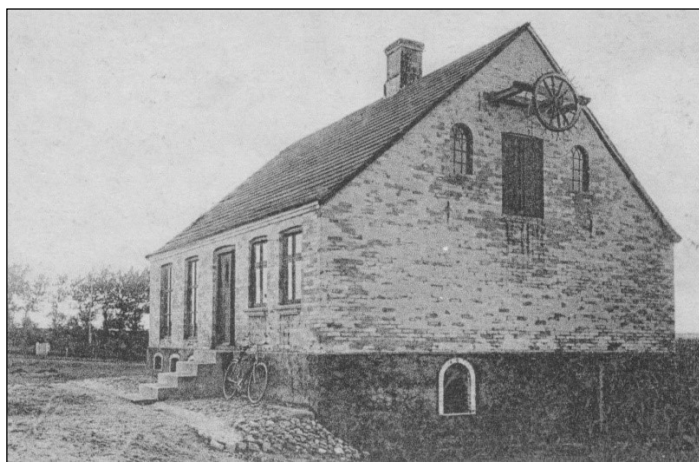
Alle brugsforeningerne blev oprettet med det formål at skaffe medlemmerne gode og billige dagligvarer og grovvarer. Således hedder det i lovene for Sørup Brugs, vedtaget i 1908:

”Foreningens Formaal er at lette dens Medlemmer Adgangen til ved Sparsommelighed at skaffe sig en mere betrygget og sorgfri Stilling i Samfundet. Foreningen opkøber Livsfor nødheder og andre Brugsgenstande i større Partier saa vidt muligt mod kontant betaling, uddeler disse mod Betaling i rede Penge til sine Medlemmer til Dagens og Stedets priser ved Køb i Smaa Portioner og opsparer saaledes for Medlemmerne et Udbytte, der efter Fradrag af Driftsomkostningerne anvendes efter de i § 8 fastsatte Regler”.

Reglerne i § 8 siger, at efter at brugsforeningen har betalt sine udgifter, skal der af overskuddet henlægges til en reservefond, mens resten udbetales som dividende i forhold til medlemmernes køb. Dividenden fastsættes på generalforsamlingerne.

Brugsbygningens historie – kort fortalt

Første bestyrelsesmøde blev afholdt 14. september 1906, hvilket senere er fastsat til stiftelsesdagen, selv om der må have været afholdt en stiftende generalforsamling med valg af en bestyrelse på et tidspunkt inden. Formand var Jørgen Aldahl; de øvrige medlemmer var Lars Nørholm, Jens Borup, Niels Mark, Mads Poulsen, Niels Laursen og Mads Andreasen. Bestyrelsen trådte sammen en gang hver eller hver anden måned for at tage vare på driften. Generalforsamlingerne var øverste myndighed og blev afholdt halvårligt i september og februar, dog fra 1945 kun en gang hvert år, nemlig i marts. I presserende tilfælde kunne der indkaldes til ekstraordinær generalforsamling.

Sørup Brugs nybygget, kort efter 1907

Det fremgår ikke klart af det overleverede materiale, hvornår brugsforeningens bygning stod klar til brug, men det må have været et stykke inde i 1907. For bedre at kunne komme i kontakt med kunder og leverandører fik man i 1910 installeret telefon fra Jydsk Telefon Aktieselskab. Man havde bygget småt i 1906, så allerede i 1913 fik man en tilbygning på otte alen og repareret taget – man havde måske også bygget for dårligt. I 1923 blev der opført en midlertidig stald

til fire heste. I 1925 blev foreningen indmeldt i Transformatorforeningen for Sørup og Omegn med tilslutning til højspændingsværket i Aalborg, og der blev indlagt lys i butikken og uddeleboligen; få år senere også kraft til kværn og valse.

Forretningen gik godt, så i marts 1930 blev det vedtaget at undersøge pris for nybygning af butik i forbindelse med ejendommen til en samlet udgift på 11.078 kroner. Byggeriet blev tilendebragt i august 1930. Endvidere udvidedes og omdannedes hestestalden til lager for kunstgødning. Den økonomiske krise, der kort forinden var udløst af krakket på Wall Street i oktober 1929, havde endnu ikke nået Sørup. Det gjorde den dog kort efter, idet bestyrelsen i 1932 henstillede til uddeleren om at få de udestående fordringer bragt ned. Der forelå samme år en indbydelse til brugsforeningens formand om at møde til forhandling med sognerådet om rabat til arbejdsløse. Formanden fik bemyndigelse til at forhandle på brugsforeningens vegne. Hvad der kom ud af forhandlingen ved vi ikke. På grovvarerdelen blev det besluttet, at medlemmer, der anmoder om at få kunstgødning, kunne få det mod at brugsforeningen fik pant i avlen på vedkommendes ejendom. Selvom der var krise, lod den tekniske udvikling sig dog ikke standse; i 1935 blev Nibevej asfalteret, og i 1937 fik man vand fra Sørup Vandværk til afløsning for brønden fra 1906.

Krigen 1940 til 1945 lagde en dæmper på aktiviteterne, men allerede i 1949 blev der opført en lagerbygning nord for butikken, og ikke som først foreslået en barak, til en pris på 10.722 kroner plus materialer. Også dengang kunne håndværkerne have mere at lave end de kunne magte, så i 1950 konstaterede bestyrelsen, at byggeriet ikke gik så hurtigt som lovet, og der blev truet med at få andre end tilbudsgiverne til at udføre arbejdet. Det hjalp. Samme år tillod man, at Sørup Andelsfrysehus opførte sin bygning ”på spidsen nord for Brugsforeningen”.

Sørup først i 1950'erne. Frysehuset ses længst til venstre, pakhuset ud mod Nibevej er bygget, og der er kommet gadelys. Det store toetages pakhus bag Brugsen og markisen foran butikken mangler endnu

Nu satte de moderne tider for alvor ind. I 1951 gik man med i Sørup Gadebelysning, mod at der blev opstillet lysmast nord for brugsbygningen, og i 1952 blev der installeret centralvarme i hele bygningen, hvilket den lokale smed Frandsen forestod, og de gamle kakkelovne kunne sælges. I 1955 blev der anskaffet en fryseboks, og der blev indrettet rum i det gamle motorhus til salg af flæsk og kødvarer.

Samme år blev der opført et toetagers pakhus bag uddelerboligen til ikke mindre end 17.000 kroner.

Bestyrelsen ville videre, så i 1958 foreslog den en omforandring og modernisering af butikken, men det blev nedstemt på generalforsamling. Mindre forandringer skete dog i den kommende tid. Fx blev der opsat markise ud mod Nibevej, og der blev indkøbt nye radiatorer og skabe. I stedet for den traditionelle kalkning af bygningen valgte man at give "plastikbehandling" af facaden – hermed må menes plastikmaling. I 1962 købte man en dybfryser til opstilling i butikken, der ved samme lejlighed fik en mindre udvidelse. Også en køledisk, godt nok brugt, blev stillet op til almindelige kølevarer. I november 1975 blev facaden ud mod Nibevej isoleret og skalmuret med gule mursten. Der indkom to tilbud, hvoraf man valgte det absolut billigste. Når man ser på bygningen nu om dage, kunne det være, at kvaliteten af mursten havde været bedre ved det dyrere tilbud.

Sørup Brugs, interiør og personale ved 50-års jubilæet 20. 09. 1956. Fra højre uddelerparret Edel og Johannes Christensen. Derefter kommis Knud Madsen, lærling Svend E. Toft og lagermedhjælper Poul Johansen

Uddelere – nogle for en kort bemærkning, andre ganske langtidsholdbare

På bestyrelsesmødet 14. september 1906 blev der ansat en uddeler, hvis navn er ukendt. Allerede 8. november meddelte uddeleren, at han fratrådte, så i stedet ansattes Christian Bødker fra Ravnkilde pr. 1. januar 1907. Han beholdt kun pladsen frem til 1. juli 1908, hvor kommis R. Christoffersen fra Ternrup blev ansat. Ham blev man i bestyrelsen så glade for, at han i august 1909 blev tildelt et gratiale på 25 kroner for ikke at rejse inden nytår. Han holdt lige akkurat løftet og valgte at fratræde netop ved årets udgang.

Så måtte man igen ud at lede efter en uddeler. Valget faldt på kommis Hansen fra Aarhus, der allerede i april 1911 fratrådte og Lars Kristian Larsen Ullits fra Byrsted blev ansat. Han holdt

lidt længere end de forrige, idet han først flyttede med udgangen af maj 1915 efter en del uenighed om et økonomisk mellemværende ham og brugsforeningen imellem.

Brugsforeningen ansatte en uddeler til at sørge for den daglige drift. En uddeler kunne på samme tid drive en virksomhed i eget regi, i samarbejde med Brugsen. Det ses fx, at uddeleren installerede en vindmotor i 1911 for egen regning og købte den førhen brugte petroleumsmotor, hvad han så skulle bruge den til. Uddeleren havde hermed sin egen lille forretning, idet han maledede korn for medlemmerne for 20 øre pr. 100 pund. Til dette måtte han anvende foreningens kværne mod at vedligeholde dem. Da samme uddeler rejste i 1915 købte brugsforeningen vindmotoren af ham. Der er andre lignende forhold gennem foreningens eksistens, og det voldte ofte problemer at udrede de økonomiske mellemværender mellem uddeler og forening, når en uddeler fratrådte. En længere strid mellem uddeler Ullits og bestyrelsen endte med, at hvis han ville have det regnskab, der var uenighed om, revideret en gang til ”må han selv om det”. Hermed sluttede den sag, og i stedet blev Anders Søgaard fra Tostrup ansat.

Det blev en kort fornøjelse, idet han opsigde pladsen allerede i oktober samme år. I stedet blev Anders Thomsen ansat. Han opsigde jobbet i efteråret 1919, men indvilgede i at fortsætte, da man tilbød ham lønforhøjelse til 35 øre pr. 100 kg. foderstof. Samme procedure forsøgte han at gentage i oktober 1921, men her blev der ikke tale om nogen lønforhøjelse, idet han blev genansat på samme vilkår som før.

Først i 1926 fratrådte Thomsen, idet han havde købt en landejendom. Stillingen som uddeler blev opslået ledig. Ikke mindre end 44 søgte om stillingen, der gik til kommis Magnus Petersen fra Støvring. Det blev dog en forholdsvis kort fornøjelse med uddeler Petersen, idet han døde i sommeren 1929. Til hans begravelse bevilgede bestyrelsen en krans til ikke mindre end 25 kroner. Kommis Arne Madsen, der havde fungeret som uddeler under Petersens sygdom, blev ansat i stillingen uden der havde været opslag i Aalborg Amtstidende, som det ellers havde været brugt ved de forrige ansættelser. Arne Madsen var anderledes holdbar end de forrige, idet han først fratrådte i efteråret 1950. I hans sted antoges Johannes Christensen fra Øster Hornum. Hans ansættelse varede helt til februar 1981, hvor Jens Jørgen Guldbæk, der havde været uddeler i brugsen i Udbyneder, blev ansat. Hans ansættelse blev kort, idet han blev opsiget ved Brugsens lukning kort efter nytår 1982.

Udover uddeleren har der været ansat et antal kommisser og medhjælpere, som vi ikke kender navnene på. Derimod kender vi en del til de folk, der stod for transporten af varer fra og til Støvring og Aalborg, idet der hvert år blev afholdt licitation over kørsel med foreningens varer.

I 1946 var det Oscar Olsen, der vandt licitationen for fragtkørsel. Han fik en betaling på 70 øre pr. 100 kg, når det var til eller fra Aalborg og 50 øre, når det gjaldt Støvring. Emballage og returgoods var der ingen betaling for. Oscar Olsen skulle møde uden varsel, når uddeleren eller bestyrelsen forlangte. Blev varer på den ene eller den anden måde beskadiget under transporten, stod det for Olsens regning. Endvidere skulle han levere partier på mindst 20 hektokilo gødning fragtfrit på aftagerens ejendom. Som sikkerhed tilbageholdt bestyrelsen en måneds kørepenge til kontrakten udløb. Den sidste paragraf i aftalen lød: ”Uenighed dette angående afgøres af bestyrelsen. Finder denne at kontrakten ikke overholdes, forbeholder vi os ret til afskedigelse, og den stående måneds kørepenge vil ikke blive udbetalt”.

Andre ansatte – og overenskomster med fagforeninger.

Uddelernes ansættelsesvilkår og aflønning var aftalt med bestyrelsen. De øvrige ansatte var aflønnet efter individuel aftale med uddeleren.

I 1939 kom der henvendelse om forhandling fra Brugsforeningsmedhjælpernes Fagforening såvel som fra Uddelerforeningen. Dem ville bestyrelsen ikke tale med. Lidt opblødning blev der i januar 1941, hvor bestyrelsen indhentede oplysninger hos en sagfører før forhandling med medhjælpernes fagforening, men uddelerforeningen ville man stadig ikke tale med. Der kom heller ikke til nogen forhandling med medhjælperforeningen. For at sikre sig var der i 1944 overvejelser om indmeldelse i Brugsforeningernes Arbejdsgiverforening.

Efter krigen blev tonen skærpet fra begge sider, idet bestyrelsen i 1947 først gav et afslag på at indgå overenskomst med HK-forbundet, men senere på året udsendte HK en trussel om blokade af foreningen. Denne trussel tog man mere alvorligt, men man besluttede dog at afvente og se, hvad der skete. Året efter kom der en opfordring fra Uddelerforeningen om at lønne uddelerne efter mønsterkontrakten, hvilket bestyrelsen i første omgang også valgte at afvente, hvad der videre ville ske. Dog forhøjedes uddelerens løn, da "han har været for lavt lønnet i forhold til andre uddelere". I 1949 måtte man dog bide i det sure æble og optage forhandling med HK-forbundet. Der blev efterfølgende modtaget en blokadeskrivelse fra HK-forbund gældende fra 31. januar 1950. Der blev underskrevet overenskomst "da vi jo er tvunget til det". Først i 1957 indmeldte man sig i Brugsforeningernes Arbejdsgiverforening og gik over til "delvis mønsterkontrakt med uddeleren". Først i 1962 blev der underskrevet mønsterkontrakt med uddeleren.

Selv havde man dog ikke holdt sig tilbage med at organisere sig i den store målestok. Foruden at være med i FDB var man med i Dansk Andels-cement, Dansk Andels Kul, Dansk Andels Grovvareforening og en række andre organisationer.

Kønsroller i foreningen

Foreningens love var kønsneutrale, men det var fra første færd mændene, der satte sig på bestyrelsesposterne. Det var først i 1927 en kvinde blev foreslået til en bestyrelsespost. Det var lærerinde Anne Marie Nørholm, der fik fire stemmer og blev suppleant for en enkelt toårs periode. Hun blev aldrig indkaldt til bestyrelsesmøder. Ved generalforsamlingen i foråret 1929 skulle der "forevises FDB's margarine- og konfektionsfilm for medlemmer med damer" – medlemmerne var åbenbart kun mænd! I 1950 blev Thora Christensen "Smed" valgt som suppleant i bestyrelsen. I 1952 blev Agnes Keldahl valgt som suppleant i stedet for Thora Christensen. Hun genopstillede ikke 1954. Vi skal frem til 1963, hvor Petra Buus blev valgt til bestyrelsen, og var næstformand fra 1964 til 1965. Samtidig blev Signe Henriksen valgt ind i bestyrelsen, i 1965 tillige Sørine Wittrup, hvor Karen Kristensen blev suppleant og Petra Buus blev revisor i en kort periode 1966. Fra 1969 og frem til lukningen var der nogenlunde ligelig kønsfordeling i bestyrelsen. Så sent som i 1975 kan man læse i bestyrelsens protokol, at "der udvælges nogle damer til sammen med bestyrelse og uddeler at gennemgå varelageret for at få det sammensat efter de lokale forhold". De sidste år var Ellen K. Christensen formand for bestyrelsen.

Brugsen under de to verdenskrige

Straks efter udbruddet af 1. verdenskrig stod det klart, at der kunne blive problemer med manglende leverancer specielt fra udlandet og dermed varemangel og risiko for hamstring. Derfor blev det 6. august 1914 vedtaget "at indskrænke udsalget til små partier af nogle artikler, som ikke kan fremskaffes på grund af de indtrufne krigsforhold, hvilket det tillodes uddeleren for en del at bestemme, dog ikke over kundernes almindelige forbrug".

Det sovjetiske overfald på Finland i december 1939 gav anledning til en storstilet hjælpeindsats fra de øvrige nordiske lande, idet der blev iværksat storstilede indsamlingskampagner.

Brugsens generalforsamling 26. februar 1940 vedtog at sende et bidrag på 200 kroner til Finlandshjælpen. Finland opgav kampen 13. marts, men humanitær hjælp til landet var der selv sagt fortsat brug for.

Vindmotoren er installeret 1911 – hvem personerne er, ved vi ikke, måske uddelerparret

Kort efter den tyske besættelse af Danmark 9. april 1940 tog bestyrelsen skridt til at sikre sig mod krigens følger. Denne gang var det ikke for at sikre sig mod hamstring, men for at sikre sig betaling fra kunderne, der før havde købt på kredit. 17. april vedtog bestyrelsen: ”Der drøftedes betalingsbetingelser i anledning af den nuværende situation. Det vedtoges at indføre kontant betaling for butiksvarer og foderstoffer. For gødningens vedkommende skal betalingen rette sig efter Dansk Gødningsforretnings regler for indbetaling”. Varemangel, erstatningsprodukter og rationeringer var Sørup Brugs naturligvis underlagt som det øvrige samfund under begge verdenskrige, men man slog sig igennem, som man bedst kunne.

Tekniske installationer

Til at trække kværnen og valse i grovvareafdelingen måtte der installeres maskinkraft.

Fra foreningens start havde man investeret i en petroleumsmotor fra fabrikant Sørensen i Aalborg. Den kørte ikke tilfredsstillende, så den måtte repareres flere gange, blandt andre af smed Gregers Kristian Gregersen fra Støvring. I 1911 blev man så træt af petroleumsmotoren, at man i stedet fik installeret en vindmølle, kaldet en vindmotor, til at trække maskineriet. Selv om vindmotoren selvfølgelig også skulle repareres adskillige gange, var man ganske godt tilfreds med den. Når der var problemer med vindmotoren eller vindstille klaredes det fra 1927 ved at en traktor, via remtræk, brugtes som motor til kværnen.

Det hele var dog noget bøvet, så i 1929 valgte man at installere en elektromotor på 10 HK, da der kom kraft, 3-faset strøm på 360 Volt, fra elektricitetsværket i Aalborg til Sørup. Det var ikke en heldig disposition, for allerede i 1935 valgte man at installere en ”Bukh” råoliemotor med tilhørende kværn og skrotte elektromotoren. Råoliemotoren holdt til 1951, hvor man endegyldigt gik over til elektromotorer.

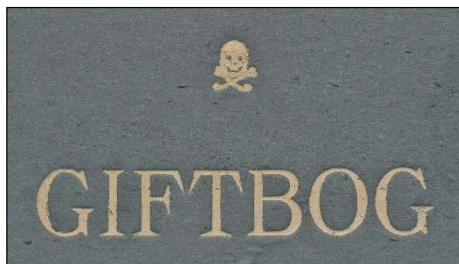
I 1913 blev der vedtaget en lov om årligt offentligt tilsyn med maskiner på virksomheder og landbrug. Maskinsynsbogen for Sørup Brugs viser, at man her stort set havde styr på tingene. Først i 1921 udstedtes et påbud, nemlig om at få ordnet en afskærmning af nogle tandhjul i møllen og ved kværnen. Først i 1934 kom et nyt påbud om afskærmning af en remskive. Det fik man åbenbart ikke gjort noget ved, for i 1935 gentoges påbuddet. I 1962 kom der påbud om udsugning ved rensemaskinen, og endelig i 1976 drejede et påbud sig om afskærmning af noget kileremstræk på butikkens kaffemaskine. Set i forhold til så mange andre af tidens virksomheder må det siges, at Sørup Brugs har befundet sig i dukseklassen.

Benzinsalg

I 1931 blev der etableret salg af benzin, i 1968 suppleret med superbenzin. Fyringsolie og "blå benzin" (til reduceret afgift) til traktorer var også en del af sortimentet. Benzinsalget fortsatte til brugsens lukning, men allerede i 1974 stoppede salget af fyringsolie og "blå benzin".

Øl og spiritus:

Uddeleren ville i 1932 have bevilling til salg af øl, hvilket bestyrelsen stillede i bero ind til videre. Ansøgningen sendtes dog et par måneder efter, og myndighederne bevilgede salget i januar 1933. En ansøgning om spiritusbevilling, eller som man udtrykte det "lov til at sælge stærke drikke" blev sendt i 1946, hvilket også blev bevilget.

Giftbog

Nu om dage hedder det "plantebeskyttelsesmidler". Før i tiden kaldte man tingene ved deres rette navn. I den bevarede "Giftbog" kan man læse side op og side ned om de forskellige giftstoffer de enkelte medlemmer købte i perioden 1947 til 1954. Blandt andet var der stort salg af bladan til bekæmpelse af fluer i stalene og til sprøjtning af træer. Herudover nævnes fx

blyarsenat, nicotin og calciumarsenat. Hvad der ellers blev solgt er svært at afkode for en ikke-sagkyndig, men nogle af produkterne er uden tvivl nogen af dem, der nu om dage lukker vandværk efter vandværk.

Dividenden, et udtryk for foreningens økonomi

I de første år udbetaltes 6 til 10 % dividende efter beslutning på generalforsamlingen for butiksvare til medlemmerne. En anden sats for grovvarer. Fx besluttedes i 1908 at der skulle udbetales 6 % for butiksvare og 18 øre pr. 100 pund foderstoffer. I 1932 udbetaltes 10 % på kolonial, 1 krone pr. 100 kg. foderstof og 30 øre pr. 100 kg. gødning. I 1939 12 % på kolonial, 40 øre for foderstoffer, 60 øre for gødning og 6 % for manufakturer. Dividende var gennem 1930'erne 8 til 12 % og tilsvarende for foder og gødning. Først i 1940'erne, altså ved den tyske besættelse, nedsattes dividenden til 6 - 7 % for at sikre foreningens økonomi. Dog måtte der kompenseres i uddelerens løn, der delvist var afhængig af dividendens størrelse. Den dårlige økonomi i 1970'erne fik dividenden ned på 1 %.

Festlighed ved Sørup Brugs 50-års jubilæum 20. september 1956. Fra venstre Anton Henriksen, Robert Kjær, Kresten Oustrup (Kristensen), Johannes, Ejner Christiansen, Johan Mouritsen og ukendt

Udskillelse af grovvarerhandlen

Fra foreningens start havde man handlet med dagligvarer og grovvarer såsom korn, foderstoffer og gødning. I 1971 udskiltes grovvarerhandlen, idet den overgik til det nydannede DLG, Dansk Landbrugs Grovvarereselskab, der fik en afdeling i Sørup. Afdelingen var dannet i samarbejde med grovvarerafdelingerne i blandt andet Støvring.

Jubilæer

Da Sørup Brugs rundede de første 25 år, var der stemning for at markere det med en festlig sammenkomst, der blev afholdt 20. september 1931. Klokken 16 kunne de

indbudte gæster, nemlig forhenværende uddelere og leverandører, bese foreningens ejendom, inden de klokken 18 gik til spisning sammen med bestyrelsen. Klokken 20 var der fælles kaffebord, oplæsning og dans for alle medlemmer.

50-års jubilæet i 1956 blev der gjort mindst lige så meget ud af, idet alle medlemmer med hele husstanden blev indbudt til smørrebrød, kaffe, underholdning og dans klokken 19. Som altid ved den slags lejligheder blev der sunget. Et blad med sange var blevet trykt i dagens anledning. Først var det "Hvor smiler fager" og "Der er et yndigt land" inden man gik i den mere muntre afdeling og sang først "Andelssangen", derefter "Brugssangen" på melodien "Jeg kommer li' fra Svendborg a'". Sangen er på elleve vers; her nøjes vi med tre:

*Jeg kommer li' fra Brugsen a' med mange gode ting,
her intet mangler, nej da, den alt får sat i sving.
Nej, hvis vi mangler noget, så vi blot til Brugsen går,
solide varer, lækre ting, vi næsten alt kan få.*

*Men når jeg nu så kommer hjem, så er jeg træt og mat,
og "pæren" ej fungerer, men den klarer jeg så glat,
en lille Cirkel-caffe tår, den kvikker op så godt,
så kommer straks mit mod igen, når jeg den tår har få't.*

*Jo, Brugsen er for mig at se et uundværligt sted,
her mødes vi og tales om, hvad der os kommer ved.
vi ser de sidste nye ting, som der er kommet frem,
det er ej til ulejlighed, vi har det jo for Dem.*

Sørup Brugs inden døre omkring 1960. I mørk kittel Erik Heindorff og i hvid kommis Bjarne Wulff Andersen

I forbindelse med generalforsamlingen i 1976, hvor man fejrede Sørup Brugs' 70-års jubilæum, blev der serveret landgangsbrød, øl, kaffe, wienerbrød og småkager. Derefter var der dans til klokken 01. Musikken leveredes af E. Heidehus fra Aars, der spillede på Hammondorgel. Der var 85 deltagere, og der var god danselyst.

Ved 75-års jubilæet 1981 gik man mere stille med dørene, idet det ville blive markeret med en række tilbudsvarer fra 1. til og med 3. oktober.

Støtte til andre foreninger

Brugsforeningen havde som sit arbejdsfelt salg af dagligvarer og grovvarer til landmændene, men var samtidig en aktiv del af det øvrige samfund. Først og fremmest lokalt, men også hvad der rakte længere ud. Det har været nævnt, at man var med i en række brancheorganisationer, hvor man havde stemmeret, men dog langt fra altid sendte delegerede.

Andre brugsforeninger kunne komme i økonomiske vanskeligheder, og så var det skik, at de øvrige gav en skærv til en redning. Således bevilgede generalforsamlinger 10 kroner til Gram Brugsforening i 1914, Sct. Hans i Odense med 10 kroner 1925, 10 kroner til Tønder Brugs i

1929. I kriseåret 1935 ville man derimod ikke støtte forsamlingshuset i Sød ved grænsen. Finlandshjælpen i 1940 fik derimod 200 kroner. I 1927 var bestyrelsen ikke til sinds at støtte udgivelsen af et blad, FDB påtænkte at udsende. Det var opstarten på Brugsforenings-Bladet, der udkom første gang året efter, der var tale om. I 1945 fik bladet navnet Samvirke. Bestyrelsen kom dog senere på andre tanker og gik varmt ind for bladet.

Op gennem 1920'erne støttede generalforsamlingerne med ujævne mellemrum byens bogsamling, der havde til huse i skolen, først med 15 kroner, senere 20 kroner og 15 kroner 1938. Op gennem 1940'erne og 1950'erne 100 kroner Støtten fortsatte til udgangen af 1960'erne, nu rundede man op til 200 kroner, hvor Støvring Kommune blev dannet, og denne helt overtog biblioteksvæsenet.

En dramatisk og noget rodet afslutning

Bestyrelsesmødet 26. november 1981 konstaterede, at underskuddet var nu så stort, at der ikke var andet at gøre end at lukke butikken og nedlægge foreningen. Ydermere var der indkommet en del klager over, at butikken ofte ikke åbnede til tiden. Uddeleren blev sagt op med udgangen af februar 1982. Ved generalforsamlingen 8. december stemte 29 for nedlæggelse, mens 20 stemte imod. Da der skulle to tredjedele flertal for en nedlæggelse, blev forslaget forkastet. En ny generalforsamling blev afholdt 5. januar 1982. Her stemte 20 for en nedlæggelse, mens 12 stemte imod og der var 3 blanke stemmer. Igen på grund af kravet om de to tredjedele flertal for en nedlæggelse faldt forslaget. Bestyrelsen tog konsekvensen og gik af. En ny bestyrelse blev valgt.

Snedkerværksted i den forhenværende Sørup Brugs lokaler, foto 1998

Der blev holdt en del møder, hvor bølgerne til tider gik højt, med repræsentanter for FDB og pengeinstitutter, men der var ikke noget at gøre. Der indkaldtes derfor til endnu en generalforsamling 19. januar. Denne udviklede sig til noget af et rabaldermøde, hvor beskyldningerne for både dette og hint føg gennem luften. Der blev igen stemt, og denne gang stemte 29 for nedlæggelse, 4 stemte nej og 3 valgte at stemme blankt. For en nedlæggelse krævedes beslutning på to generalforsamlinger. Derfor blev der indkaldt til afsluttende generalforsamling 9. februar.

4. februar blev bestyrelsen hasteindkaldt, idet en mulig køber havde vist sig, men hvor meget realitet der var i sagen, kom ikke klart frem, og der blev ikke handlet. 9. februar var der som sagt indkaldt til afsluttende generalforsamling, hvor formanden bød velkommen. Den traditionelle kaffe til generalforsamlingen havde man været nødt til at hente i Støvring Brugs, da der ikke var mere i Sørup Brugs. For nedlæggelse stemte 34, 1 stemte nej, mens 3 valgte at stemme blankt. Et likvidationsudvalg på tre medlemmer blev valgt. Hvis der var overskud efter et salg af brugsen, besluttedes det, at et sådant skulle gå til en kommende borgerforening. De tiloversblevne varer blev købt af uddeler Jørgen Buus, Støvring Brugs. En del is var for gamle, så de blev givet til byens børn søndagen efter i forsamlingshuset.

Bygningen blev siden solgt til en tømrermester, der indrettede værksted i lokalerne.

Bispevisitats i Aarestrup og Torsted

Lærer Th. Johansen, Aarestrup Skole skrev i januar 1941 om "Den sidste bispevisitats i Aarestrup og Torsted skoler d. 19. oktober 1931 af biskop Paul Oldenburg, Aalborg".

Biskop Jørgen Swane, Viborg, fra hvilket stift vi lagdes til Aalborg 1923, mens Haverslev stadig vedblev at høre til Viborg, var en flittig visitorator i skolerne. Swane besøgte således Aarestrup skole 1879, 1883, 1887, 1891 og sidste gang 29. juni 1898. Der skulle derefter hengå over 33 år, inden Aarestrup Skole fik den ære atter at blive besøgt af en biskop; den 19. oktober 1931, nemlig Paul Oldenburg, Aalborg.

Aarestrup Skoles elever og lærere 1931. Til venstre Theodor Johansen og hans hustru Maren. Til højre Axel Bülow Davidsen

Han anmeldte sin ankomst cirka 14 dage i forvejen og udbad sig at visitere skolens III og IV klasse samt Torsted Skoles ældste klasse og udbad sig en fortegnelse over, hvad der var gennemgået med børnene vist fra nytår. Han ville i religion, at børnene skulle eksamineres af mig i 10 minutter, hvorefter jeg skulle fortælle for dem i andre 10 minutter. Ligeledes ville han høre dansk og andenlærer Axel Bülow Davidsen, sognepræstens bror, skulle prøves i sine fag regning, historie og geografi. Da han

kom her til sammen med præsten, Harald Bülow Davidsen, takkede jeg ham straks, fordi han ville besøge skolen, og han kvitterede med at takke for den smukt udførte fortegnelse, som jeg havde sendt ham.

Vi begyndte. Bispen sad ved katederet; præst og skolekommission ved siden af. Det var mærkeligt at have bispevisitats, og jeg var stærkt optaget af det, vel nok mere end det behøvedes. Jeg måtte selv vælge, hvad jeg ville have med børnene, og da vi var kommet til reformationstiden i kirkehistorien, fortsatte vi med den. Det gik helt godt, og børnene kunne synge "I Wittenberg i Sachsen land, der er en grav til skue" udenad; thi den havde vi sunget efter læsebogen. Jeg fortalte da om recessen og om Joen Matzen her fra sognet, der havde været med på Københavns torv, da den blev læst op og om hans søn Niels Joensen, der var den første, der lærte Luthers lille katekismus hos mester Niels i Hobro. Da bispen efter visitatsen spiste frokost her hos os sammen med skolekommissionen, sagde han, at han spidsede ører, da han hørte om dette. I de øvrige fag gik det også godt. Han holdt efter religionen en lille tale både for IV og III klasse. For III fortalte han, hvad en af hans lærere, der var med til hans konfirmation, havde sagt til ham i en tale den dag. Til afsked gav han hvert barn hånden til farvel.

Efter frokosten gik vi alle til Torsted Skole. Vi gik tværs over, og præsten og biskoppen kørte over Gl. Torsted. Her hørte vi på lærer Furbo. Børnene var dygtige, særlig i religion, og de kunne alle skriftsteder hørende til II artikel meget godt. Her eksaminerede biskoppen børnene lidt i regning. Han spurgte: Kan I regne? Intet svar! Hvad er 2 til 2. Børnene: 4! Hvad er 4 til 4? ... 8! Hvad er 8 til 8? ... 16!!! Ja, sagde biskoppen, jeg er selv så dårlig til at regne, jeg kan høre, at I vist er bedre. Så spurgte han dem ikke om mere, men fortalte dem lidt om Rasmus Rask, der var så "lille et lille skidt", som Vorherre lod faderen beholde i stedet for en del stærke drenge, der døde, men som alligevel blev noget stort.

Torsted Skole

Visitatsen i Torsted gik meget godt, og efter den spiste vi alle til middag hos lærer Furbo.

Om aftenen samledes vi atter i præstegården, og efter at vi i kontoret havde konfereret kirkebøgerne og bispemeren havde moret sig over en kone, der hed Granat, fortalte han i stadsstuen om sine rejser i Indien. Før vi bød godnat, sagde han til os, at nu kom han ikke at visitere mere. Det var nemlig hans agt at besøge alle skolerne

i Aalborg Stift, og det ville vare ham 10 år, og så ville han falde for aldersgrænsen, der er på 70 år. Det kom også til at ske.

Biskoppen blev i præstegården om natten, og den næste dag var der visitats i kirken, der for resten ikke var fyldt med folk. Her talte han efter præstens prædiken og føjede til, at han dagen før havde besøgt sognets skoler, og at han havde været tilfreds med det han hørte og glad for dagen. Derefter havde han møde med menighedsrådet i præstegården og til sidst privat møde med præsten.

Jernbanegade i svundne tider

Jernbanegade kort efter 1892

Jernbanegade var i sine første mange år kun en grusvej med grøfter i begge sider. Der er sat telefontråd op til købmand N. P. Andersen. Stationen for enden af gaden har stadig kun en etage, og børnene og de voksne har stillet sig op til fotografering. Hestepærerne midt på vejen fortæller om datidens transportform.

Jernbanegade 1976

I 1976 gik et større renoveringsarbejde i gang i Jernbanegade. Der blev lagt nye kloakrør, brostenene pillet op, og i den østligste halvdel af gaden blev der lagt fliser i stedet for asfalt.

Enkelte huse kan med nutidigt øje genkendes, men langt de fleste er forsvundet og erstattet af nybyggeri.

Støvring Telefoncentral fejrede 25-års jubilæum 1929

Samlet og redigeret af Niels Nørgaard Nielsen på baggrund af arkivalier i arkivets besiddelse

I 1892 fik købmand N. P. Andersen, der ejede den store købmandsgård over for Støvring Station, installeret telefon; Støvrings første telefon. Da den nærmeste telefoncentral var i Aalborg, blev han abonnent under denne central med nr. 275. Allerede i 1895 blev der, som led i dannelsen af Jydsk Telefon aktieselskab, oprettet telefoncentral i Svenstrup, hvor købmand Andersen fik nummer 5. Fem år senere fik Støvring Brugs også installeret telefon i sin kun tre år gamle bygning på hjørnet af Jernbanegade og Hobrovej. De fik nummer 9 under Svenstrup Central.

Den første telefoncentral i Støvring, "neden for Højskolen". Indviet 1904. Centralbestyrerens hustru Karen Sørensen med børnene Carl, Laust og Karla. Karetmagerens værksted til venstre.

I 1904 var der ved at komme trængsel på telefonnettet, så Støvring fik sin egen central med ti abonnenter, der alle var virksomheder af den ene eller anden art; ingen private tillod sig endnu denne nymodens luksus. Foruden købmanden og brugsen kan nævnes at Støvring Højskole, Andelsmejeriet Elinelund, planteskolen, vandmøllen, kroen og et par stykker mere nu kunne komme telefonisk i kontakt med omverdenen. Som centralbestyrer blev karetmager Niels Jørgen Sørensen ansat og centralen blev oprettet i hans ejendom, der lå over for Støvring Højskole.

Ved ansættelsen blev der udarbejdet en arbejdskontrakt, dateret 25. april 1904. Heri lyder første paragraf:

Jeg undertegnede Niels Sørensen påtager mig at udføre alt til Støvring Telefoncentrals drift hørende arbejde med hurtighed og akkurateesse og efter de mig til enhver tid af telefonselskabet, gennem dets ingeniør eller anden dertil af selskabet beskikket funktionær, givne anvisninger og instrukser. For så vidt jeg ikke personligt udfører dette arbejde, skal jeg dog sørge for, at det udføres ved deri kyndige personer, hvis antagelse dertil er anerkendt af selskabet, og da på mit ansvar.

Telefon årgang 1908

Herudover indeholdt kontrakten omhyggelige beskrivelser af arbejdets omgang og udførelse samt redegørelse for bestyrerens honorar. Selv fortsatte Sørensen sit arbejde som karetmager, mens det var hans kone Karen, der passede centralen.

I 1921 erhvervede Sørensen ejendommen Hobrovej 67, stoppede som karetmager og åbnede i stedet Støvrings første boghandel. Omkostningerne ved at flytte centralen blev afholdt af telefonselskabet, der så en fordel i at centralen kom til at ligge lige midt i byen.

Ved centralens og dermed Sørensens 25-års jubilæum i 1929 bragte "Telefonbladet, Organ for Centralbestyrere under Jysk

Telefoncentralen med boghandel, Hobrovej 67

Telefon” i juni en længere artikel, der, en del forkortet, kan gengives sådan:

Jubilæet i Støvring den 8. maj blev for jubilarerne en stor og ufor-glemmelig dag. Dagen igennem strømmede det ind med blomster og telegrammer fra nær og fjern. Der var telegrammer fra alle kan-ter af Danmark. Vi nævner kun fra Jydsk Telefon-Aktieselskab, direk-tør Wallmann og foreningen af centralbestyrere, denne sidste til-lige repræsenteret ved formanden

og redaktøren. Af de mange gaver nævner vi: Fra børnene en stor og smuk standerlampe, fra Aalborgkredsens et stort ovalt spejl, et stueur, en opsats og sølvskeer, endvidere en sølvkande, sølvjardinere, 12 dessertskeer, et rygebord med sølvgarniture - og gaver fra mange flere.

Også indfandt der sig mange gæster for at overbringe deres personlige lykønskninger. Om ef-termiddagen samledes i deres hyggelige hjem den nærmeste slægt og venner. Senere, ved 8-tiden om aftenen, samledes disse igen med abonnenterne på kroen til et fornøjeligt samvær. I alt var der ved 150 mennesker samlet om de smukt dækkede kaffeborde, da Sørensen på hu-stru og egne vegne bød et hjerteligt velkommen til alle. Udtalte sin tak til abonnenter og kol-leger for det gode samarbejde gennem årene. Der var muligt begået fejl, men han ville gerne benytte lejligheden til at bede om undskyldning for disse. Målet har altid været at udføre ar-bejdet så godt som muligt.

Herefter fulgte en lang række taler, begyndende med sognefoged Christensen, der omtale den udvikling, der var foregået i de 25 år. Centralen begyndte med 10 abonnenter og 3 ledninger, nu er der henholdsvis 83 og 22. Så talte formanden for centralbestyrere, lærer Alfred Alstrup, redaktør Eskildsen, tidligere distriktsmontør Balle og repræsentant Møller. Ydermere oplæ-stes de mange indløbne telegrammer. Alle talerne lykønskede og hyldede, sikkert med rette, Karen og Niels Jørgen Sørensen for deres store og dygtige arbejde med at få centralen til at virke på bedste vis.

Centralbestyrer Christensen, Skørping, sluttede talernes række med at bringe jubilarerne en varm tak for godt naboskab gennem årene, ligesom han bragte hilsen og lykønskning fra Aal-borg-kredsens centralbestyrere. Han afsluttede med at udbringe et leve for Sørensen og hu-stru. Herefter takkede Sørensen endnu en gang for al udvist opmærksomhed og bød velbe-komme. Efter at have sunget en sang hævedes bordet. Salen blev ryddet og musikken spillede op til en munter svingom. Først da de små timer var inde, begyndte deltagerne at skilles.

K. Knudsen fra Hobro måtte melde afbud til jubilæumsfesten på grund af sygdom. Han skrev til gengæld et langt brev, hvor han blandt andet skrev:

Det var i år den 18. april enogtyve år siden, jeg kom hos jer for første gang. Jeg husker det tydeligt, som var det i går. Jeg begav mig på vej pr. cykel fra Hobro til Støvring. Min opgave var fejlretning på en Randers-Aalborg linje, den bekendte, I ved, den der altid var i uorden. Det var med underlige følelser, jeg nærmede mig Støvring Central. Jeg skulle jo ind og tale med bestyrerparret, og tænkte ved mig selv: ”Hvad mon det er for nogle mennesker; er de

Karen Sørensen betjener centralen overfor højskolen

flinke eller ikke”? Det var jeg meget optaget af at få konstateret, men inden jeg havde set bestyrerparret, kunne det jo ikke lade sig gøre. Jeg måtte jo derind og tale med dem. Og til Støvring kom jeg og opdagede, at centralen var installeret i et lavt, gammelt hus lige over for højskolen. Huset var for mig meget tiltalende. Jeg tænker, det var fordi det mindede mig så meget om mit barndomshjem.

Lidt beklemt bankede jeg på. Af en dame blev der sagt ”Kom ind”.

Jeg gik ind, præsenterede mig som den nye telefonmekaniker, der var kommet til Hobro, og som følge deraf ret ofte ville komme til Støvring. ”Ja så, velkommen til Støvring Central”, bød damen mig. ”Jeg er centralbestyrer Sørensens kone; min mand er ikke hjemme i øjeblikket, men kommer sikkert snart. Imens betragtede fru Sørensen mig fra øverst til nederst med et menneskekenderblik, for i en fart at få konstateret, hvad jeg bestod af, alt imens hun passede centralen.

Denne modtagelse var jeg meget glad ved, thi jeg havde med det samme opdaget, at fru Sørensen var en dame, man fik et godt indtryk af, og fru Sørensens ”Velkommen hertil” har mange mange gange senere klinget i mine ører som en sød musik.

Kort tid efter, jeg var kommen ind, cirka femten minutter senere, ankom hr. Sørensen. Senere hen opdagede jeg, at hr. Sørensen ret ofte havde en lille tur hen i byen for at hilse på brave medborgere. Fru Sørensen præsenterede så mig for sin mand, og jeg tænkte: ”Bare nu hr. Sørensen var lige så elskværdig som fru Sørensen, så var det ingen sag”. Derefter rakte hr. Sørensen mig hånden og ligesom hans frue bød han mig velkommen under disse himmelstrøg, og vi begyndte at passiare, som om vi havde kendt hinanden i længere tid, så hr. Sørensens modtagelse var mig lige så kær som fru Sørensens.

Omsider var der blevet dækket kaffebord, og efter et ”værsågod” satte vi os til bords. Vi passiarede videre, og tiden gik medens vi drak kaffen, og jeg blev nødt til at bryde op. Jeg takkede for venlig modtagelse og bekendte for mig selv, at jeg var meget glad for bestyrerparret i Støvring, og har været det gennem disse mange år, jeg er kommet i deres hus, thi når man kom der, blev man altid modtaget med venlighed og gæstfrihed lige meget på hvad tid af døgnet, det var, og vil fremdeles være glad ved at komme i eders hjem.

Ja, der er løbet meget vand til havs siden den tid, kære jubilarer. I er jo flyttet fra eders gamle hus og hen hvor I nu bor. Ja, det er tiden. I har jo butik at passe nu, og Sørensen er i tidernes løb blevet valgt til mange og store tillidsposter, som jeg ikke nærmere vil berøre, men kun nævne, at en mand med mange tillidsposter er en mand, der er skattet af sine medmennesker, og det er jo Sørensen i højeste grad.

Et af de mange telegrammer ved jubilæet i 1929 var sendt fra Vejle og lød: ”Tillykke med de 25 og de bedste Ønsker for Dig og Dine i de kommende 25 år”. Sørensen og hans hustru holdt skansen i 36 år til N. J. Sørensens død 1940, hvor datteren Karen Kirstine Sørensen overtog stillingen som centralbestyrer for den gennem årene voksende central, der frem til automatiseringen beholdt adressen Hobrovej 67.

Karen Kirstine Sørensen passede centralen fra 1940 til 1965.

30. juni 1965 modtog Karen Sørensen et brev fra Jydsk Telefon Aktieselskabs kontor i Aarhus:

I anledning af automatiseringen af Støvring (Aalborg) central – formentlig i løbet af oktober måned 1965 – meddeler vi Dem afsked af selskabets tjeneste fra 1. januar 1966 samt tjenestefrihed fra automatiseringsdagen til 1. januar 1966.

Vi beder Dem modtage selskabets tak for Deres dygtige og pligtopfyldende ledelse af Støvring (Aal-

borg) central under ofte vanskelige forhold og vor tak for et godt medarbejderskab gennem den lange årrække, centralen har været i familiens varetægt.

Sådan sluttede 61 års tro tjeneste hos Jydsk Telefon Aktieselskab for familien Sørensen.

Høns på Buderupholm Kirkegård

En læser fra Nørresundby fik nedenstående optaget i Aalborg Amtstidende 26. juli 1941

På denne gårdsplads er der styr på hønsene, der fodres som høns skal fodres

Det er meget beklageligt, når vi besøger Buderupholms Kirkegård, hvor vi har familiegravsted, at se den skade, høns og kyllinger laver her.

Det er meget kedeligt, når vi har gjort gravene i orden og plantet, revet m.m. for at glæde os selv og andre, og så se næste gang, vi kommer der, at høns og kyllinger har lavet ravage på gravene flere steder på kirkegården.

Det er ikke derfor, vi gør gravene i stand.

Her på Buderup Kirkegård var der ikke så meget styr på hønsene

Jeg henstiller til ejeren (ejerne) af løsgående høns og kyllinger, at de anskaffer en hønsegård og lukke hønsene inde.

Bente Frendrup Nielson – en opvækst med musik

Bente Frendrup Nielson, f. 1947 i Molbjerg ved Øster Hornum, har skrevet sine erindringer. Her bringes den del, der handler om hendes barndom og ungdom til hun optages på musik-konservatoriet i Aalborg. Hele fortællingen kan læses på www.stoevringlokalarkiv.dk under "Arkivets fortællinger".

Stedet er Øster Hornum Forsamlingshus. „Gøglervognen" indtager scenen. Jeg sidder på mors arm i en vrimmel af mennesker. Herfra husker jeg først, da jeg står højt oppe på scenen og spiller på den xylofon, jeg fik til min 3-års fødselsdag. Stærkt i erindringen står de fem nordiske flag og Henry Schøns sang.

Året efter optrådte jeg igen. Denne gang med klaver sammen med organist Birthe Andersen. Vi spillede 4-hædigt "Den er fin med kompasset", "Kathinka" og andre viser med slaw i. Jeg spillede melodi i begge hænder og husker totaloplevelsen, da Birthe satte harmonier og bas til. Hvilken verden af klang. Faktisk tror jeg, hun gjorde det spontant. Den erindring har udvisket, om jeg også sang og spillede blokfløjte. Til gengæld husker jeg et par sangoptrin og Birthes finale ved klaveret. Endnu stående på scenen fik jeg en præmie: Et lille træklaver, hvor tangenterne anslog en xylofon indeni. Det skal siges, at de sorte tangenter var malet på. På lågets inderside var der noder – en skala.

Bente ved klaveret, 7 år

En dag samme år, 1953, gik turen til Aalborg. Efter hidtil at have "øvet mig" i andres hjem med klaver, var beslutningen taget: Jeg skulle have mit eget. Jeg husker, hvordan jeg i musikforretningen løb rundt fra det ene klaver til det andet og spillede de sange, jeg kendte. En tid efter stod ét af dem hjemme i stuen. Et Brdr. Caspersen klaver, pris 1.500 kroner.

Det var en tid, hvor der blev sunget alle vegne, såvel hjemme som ude. Salmebog og Højskolesangbog stod fremme, side om side med "De små synger". Alt imens spille-

de jeg videre, nu på mit eget klaver. Endnu med melodi i begge hænder, indtil en dag i februar 1955. Far skraber med skovlen sneen af roekulen. Hakker sig vej gennem jord og halm til indholdet. Dyrenes overlevelse. Derude i kulden, på det stykke jord, der lå mellem alléen og den lille granskov, blev der sagt: "I dag skal du til Nibe og lære at spille"!

Vi banker på døren hos spillelærerinden, organist Gudrun Schou-Andersen. Jeg spiller for hende, hvortil hun siger: "Det er sandelig på høje tid, hun får undervisning"! Jeg begynder helt forfra i en norsk klaverskole "Piano spill er moro". Lærer hurtigt noderne. Mor fulgte mig til Nibe de første gange. Gik et godt stykke bag mig for at se, hvornår jeg selv kunne finde vej til Ll. Algade 10 i Nibe og retur. Rutebilens rare chauffører hed Johannes, Svend og Børge. Rute 31. Det kostede 8 kroner om måneden at gå til spil, så far holdt op med at ryge. Det gjorde min spillelærerinde ikke. Hun holdt af at ryge cerutter i timerne. Kan endnu se for mig de fornemme røgringe stige mod loftet i den lille stue. Også når hun med begejstring med cerutten mellem læberne spillede et festligt stykke musik, jeg skulle have for til næste gang.

*Gudrun Schou-Andersen
1947, foto Nibe Lokalhisto-
riske Arkiv*

Gudrun Schou-Andersen var uddannet organist og pianist fra Det kgl. Danske Musikkonservatorium. Hun lagde stor vægt på musikkens nuancer, hvilket fremgår af mine gamle spillebøger. Der skete noget, og snart spillede jeg i heftet ”Med Mozart ved klaveret”.

Til min 10-års fødselsdag fik jeg af mine bedsteforældre en nodebog ”Syng Danmark” med sange og salmer. Den blev en vigtig del af undervisningen. En træning i at synge til eget akkompagnement og at spille til fællessang. Klaveret hos Gudrun Schou-Andersen stod klods op ad kakkelovnen, der om vinteren omsatte brændeknuder til aske. Med ildens knitren og smæld bag skærmbrettet. Ved vinduet ud mod gaden stod en armstol. Elevernes stol. Her ventede man, indtil det blev ens tur. Jeg husker flere, der spillede før mig og sågar også, hvad de spillede. Fra stolen kunne jeg se over til boghandler Harry Høholt. Hos ham kunne man købe ALT inden for musikaler. Lige fra Czernys etuder, Chopins valse, Mozart, Bach og Strauss-valse til de nyeste schlägere og sommerens melodi.

Hjemme lyttede jeg til klavermusik i radioen. Når de sendte Chopins As-Dur Polonaise, var jeg ”helt oppe at køre”. Jeg spurgte min lærer, hvornår hun mente, jeg kunne spille Chopin? ”Ih, nu besvimer jeg”, sagde hun og tog sig til hovedet. Dog sendte hun mig kort tid efter over gaden for at købe det letteste Chopin-hefte! I 7½ år gik jeg til klaver i Nibe. Når jeg ventede på rutebilen i Molbjerg, hændte det, at folk, der kom forbi spurgte: ”Er du ikke snart udlært”? ”Det bliver jeg aldrig”, svarede jeg.

De sidste år blev kravene skruet op. Jeg spillede i syv nodebøger på samme tid. Løb sur i en svær etude og fik den om og om igen. Hjemme spidsede mine forældre ører. Kunne hun ikke sin lektie? Min lærer sagde irriteret, at den ikke var umulig for mig at lære. Jeg blev flov og tog herefter mig selv i nakken. Selv om andre hobbies fyldte, og skolen fik sit, var det musikken, jeg mest af alt ville. Den lille krise lærte mig, at sliddet med etuder var en forudsætning for tilegnelse af de skønne, svære stykker, jeg brændende ønskede at lære. Gennem de 7½ år steg betalingen fra 8 til 16 kroner om måneden. Billet til rutebilen sikkert tilsvarende, forholdsvis. Noder var dyre. Jo, jeg skulle gøre mig umage! De sidste måneders undervisning vender jeg tilbage til senere i beretningen.

Skolestart marts 1955, en måneds tid efter, jeg var begyndt at gå til spil. Mor stred sig gennem snevejret på cykel med mig bagpå. Til Øster Hornum Skole for foden af kirkebakken, hvor hun selv og far også havde gået. En gammel bygning med skråpult, blækhuse og kakkelovn. I huset udenfor var ”das”, ét til piger og ét til drenge. Lærer Sørensen, der også var kirkesanger, bød velkommen og sang for til ”Morgenstund har guld i mund”. På den gamle melodi. Vi gik i skole hver anden dag og mødte i sommermånederne klokken 7. Fra første dag erfarede jeg, at ikke alt, hvad jeg lærte hjemme, stemte overens med verden udenfor. ”Husk at sige ”De” til lærerne”, formanede mor. Det skulle vi ikke. Den fine skråskrift, hun havde lært mig, røg samme vej. Formskrift var åbenbart fremtiden.

Der var to skolestuer med en lille gang imellem. I den ene havde vi dansk, sang, danmarkshistorie og geografi med Sørensen og Hermansen. I den anden lærte fru Borup os bibelhistorie, regning og at strikke. Hun spillede også rundbold med os på plænen. Der blev sunget meget til ledsagelse af lærer Sørensens violin. Han var en rigtig degn!

Flaget hejses ved indvielsen af den ny skole i Øster Hornum. Lærer Sørensen står lige til højre for flaget

En oktoberdag samme år vandrede vi den korte vej fra landsbyskolen til den nye centralskole. Mødte her nye kammerater fra andre omkringliggende, nu også nedlagte landsbyskoler. Lærer Sørensen havde lært os sangen ”Jeg elsker de grønne lunde”, hvorefter sidste vers blev sunget mens flaget gik til tops:

*Men end er der sang i skoven,
højt bølger det røde flag,
end er der en Gud foroven,
der råder for Danmarks sag.*

Den nye skole var et bombardement af indtryk. Kunst på væggene, montre med udstoppede fugle, oldtidsfund, gymnastiksal, spændende faglokaler, borde og stole, som kunne reguleres, flotte gulve osv.

Foran hovedindgangen blev der på asfalten malet et vej-kryds. Det var daglig færdselsundervisning i vigepligt, ”for-gangsret” og de vejskilte, man dengang kunne møde. I 5. klasse besøgte vi færdselsskolen i Aalborg. En herlig dag bag rattet i pedaldrevne biler på veje i et fint opbygget land-skab. Under kyndig vejledning af en rar politibetjent.

Med årene blev vi 33 i klassen og havde Franz Julius til klasselærer. Gik i skole seks af ugens dage. Lørdag dog med lidt færre timer. Hver dag begyndte med morgensang og Fadervor ved den lærer, der havde første time. I dansk skabte Julius sit eget undervisningssystem ”På egen hånd”. Det gik ud på at trække et kort med en opgave og selv søge kilden til svaret. Dermed lærte vi at bruge leksikon, fremmedordbog og fagbøger. I historie var han en god fortæller og sang gerne. Historiske sange, også mindre kendte, lød fra katederet. Naturhistorie/botanik: Vi var ofte på Katbakken og samle blade og planter til bestemmelse og presning. Det var spæn-dende, og af og til vanskeligt at bestemme arter, som ligger tæt på hinanden.

Sidste skoledag inden jul stod den på sangleg i gymnastiksalen. Klassen hvirvlede rundt på strømpesokker, mens Julius sang for: ”Syv raske piger/karle i en ring – falderalla – klap-klap”. Efter hvert vers skulle de to, der efter ringdansen landede ud for hinanden, danse videre som par. Med sang som eneste ledsagelse blev også lettere folkedanse kaldt til live. Genialt og inkluderende.

Lærer Sørensen spillede videre på violinen, og den ugentlige sangtime optrappedes. ”Vokal-kufferten” blev tegnet på tavlen og ja, det var regulær sangundervisning med fokus på klang, tydelig tekst og mundstilling. Vi lærte et utal af sange og salmer, heraf en del med Laubs me-lodier. Han oprettede kor og blokfløjtegruppe. Vi sang i kirken til jul, bl.a. Hartmanns juleli-turgi, dog 1-stemmigt. Jo, Sørensen var musikeren blandt lærerne.

Øster Hornum Idrætsforening krydsede min vej. De manglede en pianist til småpige-, junior- og damehold. Om jeg kunne tænke mig at prøve? Lønnen var 5 kroner i timen, og jeg skulle nok blive hentet og bragt. Det havde jeg lyst til. Mit første job som musiker! Hver uge i et par sæsoner eller lidt mere svingede en bil ind i gården for at hente ”tøsen”. Med lederne Henry Schøn eller Inger Mark bag rattet. Inger ledede de hold, jeg spillede til. Ind imellem var der svære numre, der måtte øves meget på. Det bedste spillehefte var komponeret af Tove Løn-skov, som nogle år senere skulle blive min lærer på konservatoriet! Det var herligt at mødes i

det forum med klassekammerater, andre piger fra skolen og unge piger/damer. Jeg fik et rigtig godt samarbejde med Inger Mark, som ifølge familiealbummet var inviteret med til min konfirmation. Hvor var det festligt at spille til opvisning! Den begyndte med fælles indmarch, anført af ØHI's fane.

Efter sangen "Hil dig, vor Fane", som jeg under vejledning af min spillelærer selv havde harmoniseret, kunne opvisningen begynde. "Høje Nord, friheds hjem" sang herreholdet flot og klangfuldt, mens de marcherede ind. Det gik aldrig op for mig, hvorfor drenge og mænd ikke skulle have musik til øvelserne. Optakten til disse var lederens kontante "1-2-3-begynd"! Efter også at have spillet til landsstævnetræning skulle holdet give opvisning på sportspladsen. Der blev kørt en lastbil ind med et klaver på ladet. Det var en kold, blæsende sommeraften. Noderne truede med at blæse ned. Min venstre hånd var i alarmberedskab til at vippe nodebladet tilbage, når vinden havde vendt det.

Søndagsskole foregik i Molbjerg på skift mellem flere gårde. Manden eller konen forestod undervisningen. Mange sange fra søndagsskolesangbogen, bibelhistorie, læsning af søndagens tekst og Fadervor lå fast. Der blev budt på kaffe, boller og kage. Det var dengang børn drak kaffe. Et af stederne havde det fælles frysehus til nabo. Der fik vi altid is! Et andet sted fik vi mus – halve pærer med lakridssnøre til hale, mandler til ører, noget andet til øjne og en hel nallike til snude. Flødeskum til, vær's go! Et tredje sted smagte jeg for første gang cola. Ud over gårdene var, de senere år, også Missionshuset i turnus. Her underviste Niels Svendsen. Flere af hjemmene havde klaver. Så snart jeg kunne, spillede jeg til sangene. Søndagsskolen var gudstjeneste i mini-format. Måske var det her, grunden blev lagt til mit fremtidige virke som organist.

Så fik Bente lov at spille Chopin – 4 år senere var jeg klar til optagelse på Musik-konservatoriet i Aalborg

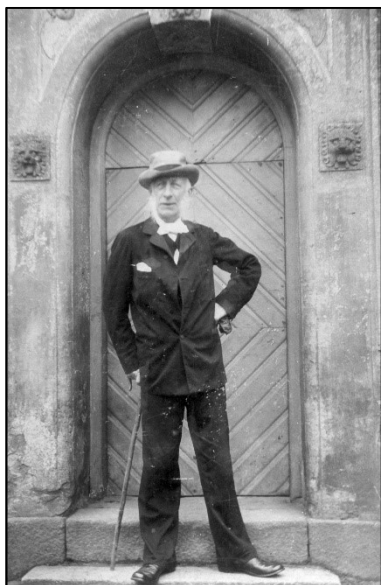
Jeg havde for længst besluttet at gøre musikken til min levevej, hvis jeg blev dygtig nok. Forelægger planen for min spillelærer, som i første omgang ikke bliver begejstret. Hun får, lidt febrilsk, ild på cerutten og fortæller om den altødelæggende nervøsitet, der truede hende gennem studietiden ved enhver eksamen og koncert. Det ønskede hun ikke for mig. Om jeg da ikke kunne tænke mig et andet erhverv og have musikken som hobby?

Da det gik op for hende, at jeg stod fast, var der ingen grænse for, hvad hun satte ind på at forberede mig til optagelsesprøven. Jeg spillede på det tidspunkt værker i en sværhedsgrad, der krævedes. Nu gjaldt det om også at repetere det teoretiske. Under dette forløb sendte hun mig til bageren med en tokrone for at købe napoleonskager. Nu sad vi efter hver time og nød dem med kaffe til i hendes fine rokokomøbler bag klaveret. Et par gange tog hun mig med på job i kirken, når hun skulle spille til bryllup.

Optagelsesprøven til Nordjysk Musikkonservatorium fandt sted cirka halvanden måned inden min konfirmation. I vores nye bil kørte vi til villaen på Hobrovej i Aalborg. Direktør Krebs hørte mig spille Bach-inventioner, Chopin-valse og Lyriske Stykker af Grieg. Han spurgte om jeg kunne synge. Jo, det mente jeg nok og sang da Midsommervisen til eget akkompagnement. Herefter skulle han "prøve mit øre". Dvs. om jeg kunne høre, hvilke toner, intervaller og treklange, han slog an på flyglet. Han konstaterede, at jeg har "absolut gehør". Noget, man er født med. Jeg kan endnu høre ham sige: "Vi vil meget gerne optage dig som elev".

Kaptajn Bluhme og hans kusk Morten Skovfoged

Jens Knudsen, Fyrkilde, fortalte 18. august 1945 Th. Johansen om en erindring om kaptajn Hans Emil Bluhme (1832 – 1926), ejer af Nørlund Slot og Torstedlund Hovedgård 1868 til 1912.

*Hans Emil Bluhme i døren
på Nørlund Slot*

Kaptajn Bluhme til Nørlund var undertiden ikke så lidt uligevægtig og kunne i vrede udtale sig skarpt, hvad han så måtte gøre godt igen bagefter. Morten Skovfoged var hans betroede kusk og ”højre hånd” i mange år. Han havde kuskedragter og kasket på, mens han sad på bukken og kørte med kaptajnen.

Engang kørte de til Aalborg, og på vejen derud blev Bluhme gal og kom i klammeri og skænderi med Morten, og det endte med, at han sagde, at ”nu kan du ryge og rejse, Morten, for jeg vil ikke have dig til kusk en dag længere”, men de nåede dog sammen til Aalborg, hvor Bluhme som sædvanlig holdt ind på Hotel Phønix. Morten spændte fra og satte hestene ind i stalden og smed sin dragt og kuskedraget i vognen. Derpå gik han ud i byen og købte sig en ny overdragt og hat. Han undlod dog ikke at gå tilbage til kuskstuen på hotel Phønix, hvor han satte sig mellem sine ligestillede for at afvente begivenhedernes gang.

Tiden gik, og Bluhme ville så hjem til Nørlund. Han sendte en hotel tjener ned med ordre til kuskene om at spænde for. Tjeneren kom ned i kuskstuen og spurgte: ”Hvor er Bluhmes kusk”? Men Morten svarede ikke, men gjorde dog tjeneren opmærksom på, at kaptajn Bluhme ingen kusk havde. Tjeneren gik op og sagde til Bluhme, at hans kusk sagde, at kaptajnen ingen kusk havde. Så gik Bluhme selv ned i kuskstuen og bød: ”Morten Kusk, så kan du spænde for”! Morten sad i sin nye dragt med ny hat på hovedet og sagde hverken ja eller nej, thi han forstod også at gøre sig tvær.

Bluhme: Er Morten Kusk ikke her?

Intet svar.

Bluhme: Er Morten Sørensen ikke her?

Morten: Jow, det er han!

Bluhme: Hvad er det for en mundering, du er i?

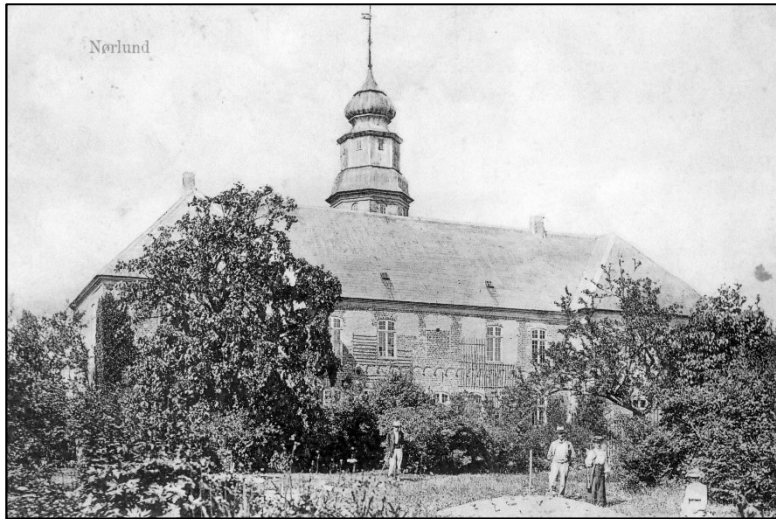
Morten: Det er en ny dragt og hat, a hår kjøvt. Den gammel dragt og kasket kan kaptajnen finde ude i vognen, for a er et kusk mere.

Bluhme: Her har du 100 kroner til dækning af indkøbet af din dragt og hat, kan du så gå ud og spænde hestene for, thi nu skal jeg hjem.

Morten: Jow, det skal a nok, hr. kaptajn.

Da fortælleren, Jens Knudsen fra Rodsted, i året 1900 købte den ejendom, som kaptajn Bluhme havde ladet oprette på den vestligste parcel af Kildegårds jorde, var han sammen med Morten Skovfoged og sin svigerfader gårdejer Frans Jensen, Skårup, inde på Nørlund gods-kontor, der da fandtes i slottets østfløj, hvor godsinspektør Pappe skrev skøder og lignende. Som de alle tre sad der, kom kaptajn Bluhme ind og slog døren i efter sig med et stort knald.

Han gik lige frem igennem kontoret, mens alle rejste sig op, og Morten Skovfoged stod ret, men kaptajnen lod som om han ingen så og gik ud gennem næste dør, hvor han havde sit private kontor. Døren her sloges også i med stort knald. Kort efter kom kaptajnen tilbage og

Nørlund Slot på Bluhmes tid

gik ud igen på samme fremtrædende måde smæld på dørene, hvorefter han gik en lille runde på trappegangen. Herefter kom han atter ind i kontoret og da var "det gale" helt gået af ham. Han gav dem alle hånden og talte med dem om, hvad de havde for.

Han kendte Frans Jensen udmærket, og siden, når han traf Jens Knudsen i skoven eller andre steder, hilste han også på ham og talte med ham.

Kort om Hans Emil Bluhme – fra de gamle leksika

Under krigen 1848-1850 gjorde Bluhme tjeneste som søkadet og blev 1852 løjtnant. I årene 1856-1859 var han i fransk krigstjeneste og med på et togt til Bagindien 1858-59. Efter at være kommet tilbage til Danmark blev han i 1863 sendt på søkortopmåling til Grønland og udgav 1865 en skildring af forholdene deroppe med skarpe klager over forvaltningen, som han anså for ødelæggende for grønlændernes udvikling. Han var 1865-67 medudgiver af "Tidsskrift for Søværnen" og 1865-68 af månedsskriftet "Fra alle Lande". I 1868 afgik han fra flåden med kaptajnstitel, efter at han ved giftermål med en datter af August Theodor Schütte var blevet godsejer til Nørlund Slot og Torstedlund. I 1872 købte han desuden Bøgsted i Hjørring Amt.

I 1870 blev han formand for den nystiftede Nibe-Løgstør Landboforening, en post han forlod 1895. Fra 1875 til 1892 var han medlem af bestyrelsen for de forenede jyske Landboforeninger. På delegeretmøder i foreningen gjorde han sig kraftigt til talsmand for lettelse af landbrugs skatter. Endvidere var han 1880-89 medlem af Aalborg Amtsråd, men mistede sin plads af politiske grunde, som ligger i det dunkle.

Efter at han 1876-81 forgæves tre gange havde søgt valg til Folketinget i Horsens som Højres kandidat imod Fredrik Bajer, stillede han sig 1884 som liberal Højremand i Randers og blev valgt. Han sluttede sig straks til den frisindede opposition imod ministeriet Estrup. Han mistede mandatet i januar 1890, men valgtes september samme år ved et udfyldningsvalg i Esbjerg og repræsenterede denne kreds indtil 1909, da han trak sig tilbage fra det offentlige liv.

Bluhme hørte 1887-90 til Det Forhandlende Venstre, men fulgte ved dets sprængning med Hørups gruppe og hørte siden 1895 til Venstrereformpartiet. I en række år var han medlem af Dansk Fredsforenings bestyrelse og deltog i flere interparlamentariske konferencer. 1908 blev han medlem af bestyrelsen for Det Store Nordiske Telegrafelskab.

Bluhme var Kommandør af 1. grad af Dannebrog og Dannebrogsmænd. Han bar også Æreslegionen.

Alfred Alstrup og hustru Helga i Oberammergau 1930

Alfred Alstrup 1942

Alfred Alstrup (1889 – 1960), førstelærer ved Støvring Skole, og hustru Helga Alstrup (1887 – 1967) overværede i 1930 en opførelse af passionsspillet i Oberammergau i det sydligste Tyskland. Desværre er Arkivet ikke i besiddelse af Alstrup fotografier fra begivenheden, men Else Nørgaard overværede spillet i 1950, og det er hendes billeder, der illustrerer artiklen

Den 17. juli 1930 om eftermiddagen sad min kone og jeg i toget, der fra München førte mod Oberammergau. Der var overfyldt i toget. Alle billetter lød på Oberammergau. Det verdensberømte! Da vi om aftenen nåede byen, forstod jeg, at det var nødvendigt længe i forvejen at bestille billet, kost og logi.

Deltagere i passionsspillet

Det, der straks fængslede os, var mændene med det lange polkahår, der hænger ned på skuldrene og for de ældres vedkommende det krusede fuldskæg. Alle de langhårede mænd og drenge er disse, der deltager direkte i skuespillet og optræder på scenen. Nu stod de på banegården for at modtage gæster fra alverdens lande. Alle hjem fik fremmede. Hele byens befolkning blev to gange fordoblet. Vi boede hos vognmand Schwink sammen med tre amerikanere. Vi boede der to nætter, og det kostede 40 kroner for hver for kost og logi. Beboerne i byen boede selv i køkkener og lader, mens passionsspillene stod på.

Vi købte billetter til 2. Platz links 15 Mk. Rundt regnet kostede det hver person 60 kroner at overvære passionsskuespillet. Vi vågnede næste morgen den 18. juli klokken 5 ved at høre kirkeklokken kalde til messe – eller katolsk gudstjeneste, thi fra klokken 5 til 7 er den dag der spilles gudstjeneste, og ved denne træffes mange af dem, der i dagens løb skal medvirke, thi de ser deres medvirken som en religiøs handling, som de vil forberede sig til gennem andagten i kirken. Klokken 6 så vi byhyrden drive køerne, med klokke om halsen, fra byen til bjergenes græsgange. Der kom to til tre køer fra hvert sted.

Klokken 8 sad vi på tilskuerpladsen, og en betagende musik satte os straks i en ejendommelig stemning. Spillet er ind delt i seksten afdelinger, og forud for hver afdeling kommer korets 48, 24 fra hver side, ind og stiller sig i en stor halvkreds over hele scenen.

Alstrup billetter

Ledsaget af musik synger de nogle strofer, træde lidt til side, så der bliver udsigt til midterscenen, hvor der nu forevises et tableau fra det gamle testamente, fx Jacobs sønner i rådslagning om at sælge Josef. Som forbillede for det jødiske råd samlet til rådslagning om, hvorledes de bedst kan komme Jesus til livs.

Koret på scenen

Et andet tableau viste først kobberslangen på et kors, derefter Jesus på korset. Et tredje viste brodermorderen Kain, som forbillede på forræderen Judas.

Jeg vil indskyde, at hele formiddagen lå scenen og landskabet i baggrunden badet i sol. Inden middagspausen så vi først Jesus som fange fra Gethsemane.

Tilskuerne før forestillingen

Efter middagspausen, der varede til klokken 2, og frem til klokken 6, hvor forestillingen var slut, strømmede regnen ned. Meget af scenen er under åben himmel, og tunge skyer hang ned over landskabet bag de optrædende. Tilskuerne sad under tag. I fire timer spillede de, sikkert gennemblødte, uden at ænse regnvejret. Vejret var her medvirkende til at fremhæve den i forvejen tunge og trykkende langfredagsstemning.

Pastor Plesners landauer klar til dagens kørsel

Pastor Plesners landauer foran Juelstrup Præstegård

En landauer var et hestetrukket køretøj, hvor man sad på to sæder med ansigt mod hinanden. Når det var dårligt vejr, kunne de to kalecher lukkes sammen på midten.

Mathæus Plesner var sognepræst fra 1903 til 1933 i Buderup-Gravlev Sogn. Han boede i den noget, i forhold til kirkernes beliggenhed, afsides liggende Juelstrup Præstegård. Pastor Plesner hører vi mere om i kommende udgaver af Hanen.

Forening og Arkiv

Medlemskab og medlemsblad:

Nye medlemmer kan tegne sig ved henvendelse til et af bestyrelsesmedlemmerne.

Adresseændring bedes meddelt formanden eller på Arkivets e-mail.

Kontingentet er af generalforsamlingen pt. fastsat til 100 kr. om året.

Vejledning vedrørende betaling vil følge med årets første nummer af medlemsbladet Hanen.

Hanen udkommer forår (februar) og efterår (september).

Alle "Gamle Haner" kan købes i genoptryk for 50 kr. pr. styk.

Arkivets åbningstider:

Mandag kl. 19⁰⁰ – 21³⁰, torsdag kl. 13⁰⁰ – 17⁰⁰. Arkivet holder lukket i skolernes ferier.

Nyhedsbrev:

Er man interesseret i at få besked via e-mails om Arkivets aktiviteter, kan man på websiden tilmelde sig nyhedsbrevet.

Bestyrelse:

Niels Nørgaard Nielsen	(formand og redaktør af Hanen)	21 49 16 38
Per Rolandsen	(næstformand)	51 92 98 36
Leo Nøhr Jespersen	(kasserer)	98 37 82 34
Erling Trads	(sekretær)	23 31 78 22
Britta E. Nielsen		51 30 24 98
John Hardy Nielsen		98 38 14 98
Tom Lassen		23 30 57 57
Lisbeth Abildgaard	(suppleant)	98 38 58 11
Kim Notholm-Larsen	(suppleant)	41 66 59 56

Henvendelser:

Henvendelser vedrørende foreningens anliggender, arkivforespørgsler, "Hanen" eller andet kan ske ved henvendelse til et af bestyrelsesmedlemmerne eller pr. mail.

Adresser:

- **Postadresse:** Lokalhistorisk Arkiv, Birkehøjvej 8, Øster Hornum, 9530 Støvring
- **Telefon** – normalt kun i åbningstiden: **99 88 80 08**
- **e-mail adresse:** arkiv@stoevringlokalarkiv.dk
- **Kontonummer:** Reg.nr. 9805, konto nr. 1800001141
- **Hjemmeside:** www.stoevringlokalarkiv.dk (med udvidet adgang for medlemmer)

Niels Nørgaard Nielsen modtager indlæg til Hanen og står for usignede artikler i bladet.

Eftertryk tilladt med kildeangivelse.

Trykt hos degnografisk ISSN 0905-202X